

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1115
Toplantı Tarihi/Sayısı : 31.3.2022/12
Karar Numarası : 2022/191
Başvuran : M. Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : T.C. Sağlık Bakanlığı (... İl Sağlık Müdürlüğü ... Eğitim ve Araştırma Hastanesi)
Muhatap Adres : -

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Tutulduğu ceza infaz kurumundan muayene olmak için götürüldüğü ... Devlet Hastanesinde, talep ettiği halde ... doktoru Prof. Dr. A. A.'nın başvurana ilaç yazmaması ancak başka bir mahpusa ilaç yazması nedeniyle eşitliğe aykırı davrandığı iddiasına ve ilgili doktor hakkında yaptırım uygulanması talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran tarafından yapılan ve Kurumumuzca 16.11.2021 tarih ve 1115 sayı ile kayda alınan dilekçede başvuran tarafından; "... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulduğu, daha önce kaza geçirdiği için vücuduna platin ve vida takıldığı, sürekli olarak hastaneye gittiği ve ilaç yazdığını, son olarak ... Devlet Hastanesi ... doktoru Prof. Dr. A. A.'ya muayene olduğu ve ilaç yazmasını istediği ancak doktorun kendisine ilaç yazmadığı ve ortopedi doktoruna yönlendirdiği, daha hafif hasta olan 'S.' isimli başka bir mahpusa ise 1 yıllık 'Lyrica' isimli ilacı yazdığı, doktorun bu davranışının eşitliğe aykırı olduğu ve doktorun ayrımcılık yaptığı, sürekli olarak ilaç için hastaneye gidip gelmesi sebebiyle hem kendisinin mağdur edildiği hem de mali olarak devletin zarara uğratıldığı" iddia edilmiş ve dilekçesinde belirttiği hususların dikkate alınarak ilgili doktor hakkında yaptırım uygulanması talep edilmiştir.

3. Başvuran tarafından 29.12.2021 tarih ve 5335 kurum sayısı ile kayıt olunan bir dilekçe daha gönderilerek bu dilekçede başvuran özetle; "... Devlet Hastanesi Başhekimliğine ve Türk Tabipler Birliğine de dilekçe yoluyla şikayetini ilettiğini, ... Üniversitesi Rektörlüğü Tıp Fakültesi Dekanlığından gelen cevabın 'Yapılan incelemede kişinin ifadesi alınmış, tıbbi belgeler incelenmiş, mevcut bilgi ve bulgular değerlendirilmiş olup bu araştırma ve inceleme sonucunda Prof. Dr. A. A. 'nın gerekli olan muayeneyi ve bilgilendirmeleri yaptığı ve görevini kötüye kullanmadığı anlaşılmıştır.' şeklinde olduğunu, üniversite dekanının doktoru koruduğunu, doktorla görüşmesi sırasında konuşulanlara Jandarma Komutanlarının da şahit olduğunu, doktorun raporu yazmasının sıkıntı olabileceğini belirttiğini ve bu sebeple kendisini ortopediye sevk ettiğini, doktorun mahkum olmasından dolayı kendisine ayrımcılık yaptığını, kendisinin sağlık sorunundan ötürü bazen ağrıyla uyandığını, nakil olduğunda her doktorun tekrar yeni baştan film çekmesini istediğini ya da farklı ilaç tedavisi denemek istediğini, bu durumdan artık yıldırdığını, muayeneye gittiği gün aynı doktora muayene olan başka bir mahpusun kendisinden çok daha uzun, 10-15 dakika kadar doktorun yanında kaldığını, söz konusu mahpusun başvurana 'doktorun kendisine de başta ilacı yazmak istemediğini ancak sonradan reçete kalmış mı diye baktığını ve neticede 1 yıllık "Lyrica" isimli ilacı reçete ettiğini' aktardığını, kendisinin sağlık sorununun bu mahpustan daha büyük olduğu halde kendisine ilaç yazılmadığını" iddia etmiş ve şikayetinin devam ettiğini belirterek gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

4. Kurumumuza, Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 11.01.2022 tarih ve ... sayılı yazılı görüşte ise özetle; "Başvuranın ... Devlet Hastanesi doktorlarından Prof. Dr. A. A.'yı şikayetini içeren yazımızın ... İl Sağlık Müdürlüğüne iletildiği, yapılan değerlendirme sonucunda hastanın motorlu araç kazası sonrasında ayak bileği ve diz kapağından ameliyat olduğu, vida ve çivi takıldığı, daha önce kullandığı yeşil reçete ile yazılan ilacın raporunun yenilenmesi ve kendisine reçete verilmesini istediği ancak hastada bu ilaçları kullanmasını gerektiren endikasyonun bulunmadığı, bu ilaçların bağımlılık yapabilen, yeşil reçete ile satılan ve takibi yapılan ilaçlar olup sinir hasarı mevcudiyetinde yazılması gerektiği, hastada sinir hasarı bulguları olup olmadığının anlaşılması için Nöroloji kliniği tarafından yapılan EMG gibi ileri tetkiklerin gerektiği, bu nedenle geçirilmiş travma ile ilgili olarak Ortopedi ve Travmatoloji Polikliniğine ve Nöroloji Polikliniğine başvurmasının tavsiye edildiği, ilgili klinikler tarafından muayene ve tetkikleri yapılarak ... Polikliniğine tekrar yönlendirilmesi halinde tekrar değerlendirilebileceği" bilgisinin verildiği belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin son fıkrasında ise işleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ...yönlerinden incelenir.*"

8. Aynı Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun görevleri arasında İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak olduğu düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle uyumlu olarak, özgürlüğünden mahrum bırakılanların Kuruma yapmış oldukları başvurular bu kapsamda incelenmektedir.

10. İncelemeye konu başvuruda; başvuranın ... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulduğu, tedavi ve tetkikleri için ... Devlet Hastanesine götürülmüş olduğu ve başvuranın esasen bu hastanede muayene olduğu doktora ilişkin şikâyetinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

11. Muhatap Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğünden alınan cevapta; başvuranın talep ettiği ilaçları kullanmasını gerektiren endikasyonun bulunmadığı, bu ilaçların bağımlılık yapabilen, yeşil reçete ile satılan ve takibi yapılan ilaçlar olup sinir hasarı mevcudiyetinde yazılması gerektiği, hastada sinir hasarı bulguları olup olmadığının anlaşılması için Nöroloji kliniği tarafından yapılan EMG (Elektromiyografi) gibi ileri tetkiklerin gerektiği, bu nedenle Ortopedi ve Travmatoloji Polikliniğine ve Nöroloji Polikliniğine başvurmasının tavsiye edildiği belirtilmiştir.

12. Sağlık hizmeti alanların sahip olduğu haklar, 1.8.1998 tarih ve 23420 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Mezkur Yönetmelik'te hasta hakları detaylı bir şekilde düzenlenmiş ve Yönetmelik'in "Müracaat, Şikayet ve Dava Hakkı" başlıklı 42'inci maddesinde *"Hastanın ve hasta ile ilgili bulunanların, hasta haklarının ihlali halinde, mevzuat çerçevesinde her türlü müracaat, şikayet ve dava hakları vardır."* denilmek suretiyle yasal güvenceler sağlanmıştır.

13. Aynı Yönetmelik'in 43'üncü maddesinde sağlık kurum ve kuruluşlarının sorumluluğu düzenlenmiştir. Buna göre; *"Hasta haklarının ihlali halinde, personeli istihdam eden kurum ve kuruluş aleyhine maddi veya manevi veyahut hem maddi ve hem de manevi tazminat davası açılabilir. Ancak, aleyhine dava açılacak merciin kamu kurum ve kuruluşu olması halinde;*

a) 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12 nci maddesine göre; *hakkın bir idari işlem dolayısı ile ihlal edilmesi halinde ilgililer, doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine dava açma süresi içerisinde tam yargı davası açabilirler.*

b) Aynı Kanun'un 13 üncü maddesi uyarınca, *zarar verici eylemin öğrenildiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde maddi ve manevi tazminat olarak istenilen tazminat miktarı ayrı ayrı gösterilerek idareye müracaat edilmesi ve talebin açıkça veya zımnen reddi halinde kanuni süresi içinde idari yargı mercilerinde dava açılması gerekir."*

14. Yönetmelik'in 44'üncü maddesinde devlet memuru veya diğer kamu görevlisi personelin sorumluluğu düzenlenmiştir. Buna göre; *"Bu Yönetmelik'te gösterilmiş olan hasta haklarının fiilen kullanılmasına mani olan veya bu hakları başka şekilde ihlal eden personelin, cezai, mali ve inzibati sorumluluklarının tamamı veya bunlardan bir kısmı doğabilir.*

Birinci fıkrada belirtilen sorumluluklar haricinde, ihlalin durumuna göre, personeli istihdam eden kurum ve kuruluş tarafından personel hakkında uygulanacak idari tedbir ve müeyyideler saklıdır."

15. Yönetmelik'in "Kamu Personelinin Sorumluluğunu Tespit Usulü" başlıklı 45'inci maddesine göre; *"Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin, hasta haklarını ihlal eden fiil ve halleri, şikayet halinde veya idarece kendiliğinden tespit edildiğinde, hadisenin takibi, soruşturulması ve gerekir ise müeyyideye bağlanması için doğrudan valiliklerce veyahut Bakanlık veya personelin görevli olduğu kurumlar tarafından müfettiş veya muhakkik görevlendirilir."*

16. Aynı Yönetmelik'in 46'ncı maddesinde ise kamu personeli hakkındaki müeyyideler düzenlenmiştir. Söz konusu maddede; *"Hasta haklarının Devlet memuru veya diğer kamu görevlisi personel tarafından ve görevleri sırasında herhangi bir şekilde ihlali halinde uygulanacak müeyyideler aşağıda gösterilmiştir.*

a) *Kamu görevlisi olan personelin fiilinin niteliğine göre, soruşturmacı tarafından hakkında disiplin cezası teklif edilmiş ise, mevzuatın öngördüğü disiplin cezaları yetkili amir veya kurullarca usulüne göre takdir edilir.*

b) *Hak ihlali aynı zamanda ceza hukukuna göre suç teşkil ettiği takdirde, memur olan personel hakkında, Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat hükümlerine göre yapılan soruşturma sonucunda lüzum-u muhakeme kararı verilir ise, dosya cumhuriyet başsavcılığı'na gönderilerek ceza davası açılması ve böylece personel hakkında fiiline uygun bulunan cezai müeyyidenin tatbiki sağlanır.*

c) *Anayasa'nın 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrası, 129 uncu maddesinin beşinci fıkrası ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13 üncü maddesi ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, memurların ve diğer kamu görevlilerinin hukuki sorumluluğu doğrudan doğruya memur aleyhine açılacak dava yolu ile gerçekleştirilemez. Dava, 43 üncü maddede gösterilen usule göre, ancak idare aleyhine açılabilir. Bu personelin hukuki sorumluluğunun doğması, idare aleyhine açılacak dava neticesinde tazmin kararı verilmesine bağlıdır. Kamu görevlisi personelin verdiği zarar, mahkeme kararı üzerine idare tarafından tazmin edildikten sonra, müsebbibi olan sorumlu personele rücu edilir.*

d) *Kamu görevlisi personelin mesleklerini resmi görevleri dışında serbest olarak icra etmekte iken işledikleri fiillerden dolayı haklarında 47 nci maddeye göre işlem yapılır."* denilmektedir.

17. Doktorlar kendi uzmanlığı çerçevesinde hastalara uygulanacak tedaviyi ya da tedavi öncesinde gerekli

tetikleri Hasta Hakları Yönetmeliği çerçevesinde belirleme yetkisine haiz olup doktorun tıbbi tespitine ilişkin şikayetler yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre yapılmaktadır.

18. Somut başvuruda başvuran, ceza infaz kurumunda görevli olmayan bir doktorun tıbbi tespitinin esasına ilişkin bir şikayette bulunmaktadır. Kurumumuz doktorun tıbbi tespitinin esasını inceleyecek bir merci olmadığı gibi başvuranın sağlık hizmeti alımı sırasındaki şikayetiyle başvuranın özgürlüğünden mahrum bırakılması arasında da bir bağ kurulamamaktadır.

19. Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında somut başvuru incelendiğinde, başvuranın ... Devlet Hastanesinden aldığı sağlık hizmetine ilişkin şikâyeti ve doktor hakkında yaptırım uygulanması talebi hususundaki başvurusunun konu bakımından Kurumumuzun görev alanı içerisine girmediği değerlendirilmektedir.

20. Esas incelemesine geçilen başvurunun Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğünden gelen cevabi yazıdan sonra, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi gereğince ön inceleme koşullarını taşımadığı anlaşıldığından ileri bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

21. Sonuç olarak, somut başvuruda Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin olarak inceleme yapılabilecek bir husus bulunmadığı anlaşılmaktadır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 31.03.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-onaylıdır

Ünal SADE

Üye